

**เรื่อง การศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียน
เป็นฐาน ของบุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอกาบเชิง สำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 3**

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทองสุข วันแสน

คณะผู้วิจัย
1. นายสำเร็จ เกิดกล้า
2. นายจำลอง ทิ่งสุข
3. นายอนุรักษ์ พนารักษ์

ปีที่ประเมิน กันยายน 2549

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจของบุคลากรในสถานศึกษาอำเภอกาบเชิง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์เขต3 ต่อการพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
2. เพื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจต่อการพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานระหว่างครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอกาบเชิงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 3
3. เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นบุคลากรทางการศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอกาบเชิง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์เขต 3 รวม 32 แห่ง มีบุคลากรทั้งสิ้น 400 คน ดังนี้

ผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอกาบเชิง	จำนวน 64 คน
ครูผู้สอนในสถานศึกษา ในอำเภอกาบเชิง	จำนวน 368 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น จากบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในอำเภอกาบเชิง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีนครเขต 3 โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 40 คน และครูผู้สอนในสถานศึกษา จำนวน 60 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามประเมินความรู้ความเข้าใจในการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากการทบทวนวรรณกรรมและสร้างตามวัตถุประสงค์กรอบแนวคิดที่กำหนดไว้มี 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่งการปฏิบัติงาน และสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจการพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ใน 3 ด้านลักษณะคำตอบเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ดังนี้ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย เห็นด้วยน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะการปรับปรุงพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอน ดังนี้

3.1 ทำหนังสือจากบัณฑิตมหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีนครเขต 3 เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์การดำเนินการวิจัยและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.2.1 ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างตามเขตพื้นที่ที่กำหนด

3.2.2 ติดต่อเพื่อขอรับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและเก็บ รวบรวมข้อมูลด้วยตนเองในเดือน กันยายน 2549

3.2.3 ตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามก่อนนำไปวิเคราะห์ทางสถิติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้นำไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/FW ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามคำนวณหาความถี่ และร้อยละ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจการพัฒนาสถานศึกษา โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

1) ข้อมูลความรู้ความเข้าใจการพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน คำนวณหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2) เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจการพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับครูผู้สอน เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยใช้สถิติแบบที (t-test)

ส่วนที่ 3 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอกาบเชิง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุรินทร์ เขต 3 โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาตามประเด็นแล้วสรุปในเชิงบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของบุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอกาบเชิง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุรินทร์ เขต 3 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของบุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอกาบเชิง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุรินทร์ เขต 3 สรุปได้ ดังนี้

1.1 ผลการศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของบุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอกาบเชิง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุรินทร์ เขต 3 กรณีภาพรวมรายด้าน พบว่า บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของบุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน คือ ด้านวิธีการเตรียมบุคลากรเพื่อพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ด้านการประเมินความสำเร็จของการพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และด้านความรู้ความเข้าใจหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

1.2 ผลการศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของบุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอกาบเชิง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุรินทร์ เขต 3 กรณีรายข้อ พบดังนี้

1) ด้านความรู้ความเข้าใจหลักการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน พบว่า บุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอกาบเชิง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุรินทร์ เขต 3 มีความรู้ความเข้าใจหลักการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนรู้และเข้าใจความหมายของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน รู้และเข้าใจ

ในรูปแบบของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การจำแนกประเภทของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานซึ่งมี 4 รูปแบบ คือ รูปแบบผู้บริหาร โรงเรียนเป็นหลัก รูปแบบครูเป็นหลัก รูปแบบชุมชนเป็นหลัก รูปแบบครูและชุมชนเป็นหลัก หลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งมีหลักสำคัญคือ หลักการกระจายอำนาจ หลักการบริหารตนเอง หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หลักการมีภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน หลักการความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ความสำเร็จของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ต้องประกอบด้วย พันธกิจของโรงเรียน จะต้องชัดเจน สมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย จะต้องมองผู้ร่วมงานว่าทุกคนเป็นคนดีมีความสามารถ การตัดสินใจโดยวิธีการกระจายอำนาจ ต้องมีการเกื้อหนุนและอำนวยความสะดวกแก่ผู้ปฏิบัติงาน มีการใช้ทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ โรงเรียนจะเป็นผู้สร้างรูปแบบการพัฒนาของตนเองขึ้น และมุ่งพัฒนาทั้งองค์กร ผู้บริหารจะเป็นผู้กระตุ้นและประสานงาน ครูมีส่วนร่วมในการริเริ่ม ตัดสินใจ และเป็นผู้ปฏิบัติ ผู้ปกครองต้องมีส่วนร่วมในการสนับสนุนโรงเรียน เน้นการทำงานเป็นทีม มีการประเมินทั้งระบบทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อประกันคุณภาพการศึกษา

2) ด้านวิธีการเตรียมบุคลากรเพื่อพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน พบว่าบุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอกาบเชิง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 3 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ วิธีการเตรียมบุคลากรเพื่อพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนรู้และเข้าใจ วิธีการเตรียมบุคลากรเพื่อเข้าสู่ การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน บุคลากรในโรงเรียนจะต้องเห็นคุณค่าและความสำคัญของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ต้องได้รับการยอมรับจากสมาชิกในโรงเรียน ต้องจัดประชุมอบรม สัมมนา หรือศึกษาดูงานด้วย

3) ด้านการประเมินความสำเร็จของการพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน พบว่า

บุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอกาบเชิง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 3 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินความสำเร็จของการพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนรู้และเข้าใจวิธีการประเมินความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตัวชี้วัดความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ประกอบด้วย การปรับโครงสร้างและระบบการบริหารจัดการ การจัดหลักสูตร การเรียนการสอน การพัฒนาครูบุคลากร การบริหารนวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศ การบริหารทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด การประกันคุณภาพการศึกษาทั้งระบบการประกันภายในและการประกันภายนอกสถานศึกษา

2. ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของบุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอทาบเชิง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุรินทร์ เขต 3

2.1 ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารและครูผู้สอน กรณีภาพรวมรายด้าน พบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ทุกด้าน คือ ด้านวิธีการเตรียมบุคลากรเพื่อพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ด้านการประเมินความสำเร็จของการพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และด้าน ความรู้ความเข้าใจหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

2.2 ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารและครูผู้สอน กรณีรายข้อ พบดังนี้

1) ด้านหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน พบว่า

ผู้บริหารและครูผู้สอน มีความรู้ความเข้าใจหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ในทุกเรื่อง คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนรู้และเข้าใจความหมายของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานรู้และเข้าใจในรูปแบบของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การจำแนกประเภทของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานซึ่งมี 4 รูปแบบ คือ รูปแบบผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก รูปแบบครูเป็นหลัก รูปแบบชุมชนเป็นหลัก รูปแบบครูและชุมชนเป็นหลัก หลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งมีหลักสำคัญคือ หลักการกระจายอำนาจ หลักการบริหารตนเอง หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หลักการมีภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน หลักการความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ความสำเร็จของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ต้องประกอบด้วย พันธกิจของโรงเรียน จะต้องชัดเจน สมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย จะต้องมองผู้ร่วมงานว่าทุกคนเป็นคนดีมีความสามารถ การตัดสินใจโดยวิธีการกระจายอำนาจ ต้องมีการเกื้อหนุนและอำนวยความสะดวกแก่ผู้ปฏิบัติงาน มีการใช้ทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ โรงเรียนจะเป็นผู้สร้างรูปแบบการพัฒนาของตนเองขึ้น และมุ่งพัฒนาทั้งองค์กร ผู้บริหารจะเป็นผู้กระตุ้นและประสานงาน ครูมีส่วนร่วมในการริเริ่ม ตัดสินใจและเป็นผู้ปฏิบัติ ผู้ปกครองต้องมีส่วนร่วมในการสนับสนุนโรงเรียน เน้นการทำงานเป็นทีม มีการประเมินทั้งระบบ ทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อประกันคุณภาพการศึกษา

2) ด้านวิธีการเตรียมบุคลากรเพื่อพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน พบว่า

ผู้บริหารและครูผู้สอน มีความรู้ความเข้าใจด้านวิธีการเตรียมบุคลากรเพื่อพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ในทุกเรื่อง คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนรู้และเข้าใจวิธีการเตรียมบุคลากรเพื่อเข้าสู่ การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน บุคลากร

ในโรงเรียนจะต้องเห็นคุณค่าและความสำคัญของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ต้องได้รับการยอมรับจากสมาชิกในโรงเรียนต้องจัดประชุมอบรม สัมมนา หรือศึกษาดูงานด้วย

3) ด้านการประเมินความสำเร็จของการพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานพบว่า

ผู้บริหารและครูผู้สอน มีความรู้ความเข้าใจด้านประเมินความสำเร็จของการพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ในทุกเรื่อง คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนรู้และเข้าใจวิธีการประเมินความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตัวชี้วัดความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ประกอบด้วย การปรับโครงสร้างและระบบการบริหารจัดการ การจัดหลักสูตร การเรียนการสอน การพัฒนาครูบุคลากร การบริหารนวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศ การบริหารทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด การประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งระบบการประกันภายในและการประกันภายนอกสถานศึกษา

3. ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน พบว่า

3.1 ด้านหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ควรมีการแจ้งให้บุคลากรรับทราบเกี่ยวกับการแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และควรให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการตัดสินใจบริหารสถานศึกษา การจัดกิจกรรมสถานศึกษาบุคลากรและคณะกรรมการควรมีการร่วมกันวางแผนหรือกำหนดนโยบายในการบริหารงานล่วงหน้าเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารสถานศึกษา

3.2 ด้านการเตรียมบุคลากรเพื่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ควรมีการประชุมการบริหารสถานศึกษาอย่างน้อยภาคเรียนละ 3 ครั้งและควรจัดส่งบุคลากรเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

3.3 ด้านการประเมินความสำเร็จของสถานศึกษาที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ควรมีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องโทรสาร เครื่องสำเนาเอกสาร ควรมีการประชุมเพื่อให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรร่วมกัน ควรมีการประเมินผลการปฏิบัติงาน เช่น การจัดทำประกันคุณภาพ หรือการจัดทำรายงานภาระงานตนเองเป็นรายเดือน หรือรายภาคเรียน หรือรายปีอย่างเป็นรูปธรรม